

Tezden Makaleye

Akademik Yayına Dönüşüm Rehberi

Prof. Dr. Şakir ÇINKIR

Prof. Dr. Şakir ÇINKIR

TEZDEN MAKALEYE
Akademik Yayına Dönüşüm Rehberi

ISBN 978-625-8656-42-8

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2026, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Nisan 2026, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Pegem Akademi
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Bilimsel bilgi üretimi, yalnızca araştırma yapmakla değil; bu araştırmayı anlamlı, görünür ve etkili biçimde sunabilmekle tamamlanır. Okumak, düşünmek, analiz etmek ve yeni bilgi üretmek kadar, bu bilgiyi akademik yazı aracılığıyla ifade edebilmek de bilim insanı olmanın temel bir gereğidir. Buna rağmen, gerek lisans gerekse lisansüstü düzeyde verilen eğitimlerin, araştırma sonuçlarını uluslararası standartlarda yayımlanabilir metinlere dönüştürme konusunda yeterli düzeyde başarı sağladığını söylemek güçtür.

Bugün akademik dünyada yalnızca araştırma yapmak yeterli değildir; bu araştırmayı saygın dergilerde yayımlanabilir nitelikte sunabilmek de aynı derecede önem taşımaktadır. Özellikle son yıllarda artan yayın beklentileri, akademisyenler ve lisansüstü öğrenciler üzerinde ciddi bir baskı oluşturmaktadır; araştırma ve yazma süreçlerini çoğu zaman zorlayıcı ve belirsiz bir deneyime dönüştürmektedir. Pek çok araştırmacı, nitelikli çalışmalar üretmesine rağmen bu çalışmalarını etkili bir akademik metne dönüştürme aşamasında güçlük yaşamaktadır.

Bu noktada temel sorun, çoğu zaman neyin yazılacağı değil; neyin seçileceği, neyin dışarıda bırakılacağı ve araştırmanın nasıl yeniden yapılandırılacağıdır. Özellikle tezden makaleye geçiş süreci, araştırmacıların en fazla zorlandığı aşamalardan biridir. Çünkü bu süreç, yalnızca mevcut bir metni kısaltmayı değil; araştırmanın özünü yeniden tanımlamayı, akademik argümanı güçlendirmeyi ve katkıyı görünür kılmayı gerektirir.

Elinizdeki bu kitap, tam da bu ihtiyaca yanıt vermek amacıyla hazırlanmıştır. Kitapta tezden makale üretme süreci, parçalı öneriler yerine kapsamlı bir strateji olarak ele alınmakta; okuyucuya yalnızca nasıl yazılacağını değil, nasıl düşünülmesi gerektiğini de göstermeyi amaçlamaktadır. Sunulan yaklaşım, seçici odaklanma, analitik yeniden düzenleme ve stratejik konumlandırma ilkeleri üzerine inşa edilmiştir. Bu yönüyle kitap, araştırmacılara yalnızca teknik bir rehber değil; aynı zamanda akademik yazım sürecine ilişkin bir bakış açısı kazandırmayı hedeflemektedir.

Bu kitabın ortaya çıkışında, uzun yıllara dayanan akademik deneyimlerimin önemli bir payı bulunmaktadır. Özellikle lisansüstü düzeyde danışmanlığımı yürüttüğüm öğrencilerle gerçekleştirdiğim çalışmalar ve lisans ile lisansüstü programlarda verdiğim Akademik Okuma ve Yazma Teknikleri derslerinde edindiğim bilgi birikimi ve deneyimler, bu çalışmaya ilham veren temel kaynaklar olmuştur. Bununla birlikte, lisansüstü öğrencilerin bu alanda böyle bir kitabın yazılmasına yönelik yoğun talep ve beklentileri de bu süreci doğrudan beslemiştir.

Bilimsel yazma, zamanla gelişen ve sürekli olarak yeniden öğrenilen bir beceridir. Bu süreçte karşılaşılan güçlükler, yalnızca bireysel yetersizliklerin değil, akademik yazımın doğasının bir parçasıdır. Önemli olan, bu süreci sistematik bir yaklaşımla yönetebilmek ve araştırmayı görünür kılacak stratejileri geliştirebilmektir. Bu kitap, bu ihtiyaca yanıt vermek üzere; tezden makaleye geçişin ötesinde, akademisyenlerin ve lisansüstü öğrencilerin tüm yazma süreçlerine rehberlik etmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, başta lisansüstü öğrenciler ve akademisyenler olmak üzere, araştırmalarını uluslararası akademik alanda görünür kılmak isteyen tüm araştırmacılar için yol gösterici olmasını diliyorum.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Şakir ÇINKIR

Ankara, 2026

İÇİNDEKİLER

Ön Söz..... iii

BÖLÜM

1

GİRİŞ

Tezden Makaleye Giriş

Akademik Kimlik ve Yayın Sürecine Bakış

1.1. Lisansüstü Eğitimin Görünmeyen Aşaması: Yayın Yapmak	2
1.2. Neden Tezinizi Makaleye Dönüştürmelisiniz?.....	2
1.3. Bu Kitabı Nasıl Kullanacaksınız?	3
1.4. Sürecin Zihinsel Hazırlığı: Sabır ve Strateji	4

BÖLÜM

2

STRATEJİ 1

Tez ve Makale: İki Farklı Dünya

Yazım Mantığı ve Yapısal Karşılaştırma

2.1. Tez ile Makale Arasındaki Temel Farklar.....	14
2.2. Bir Makalede Olması Gereken Bölümler.....	15
2.3. Tezinizden Makaleye Aktarılacaklar ve Atılacaklar	17
2.4. Doğru Zihin Modeli: Kes, Kısalt Ama Özü Korum.....	19

BÖLÜM

3

STRATEJİ 2

Hedef Dergiyi Belirlemek

Dergi Seçimi ve Yayın Stratejisi

3.1. Dergi Seçimi Neden Makale Yazımından Önce Gelir?	26
3.2. Q1, Q2, Q3, Q4 Nedir? Hangi Dergi Sizin İçin Uygun?	27
3.3. Makaleniz İçin Doğru Dergiyi Nasıl Bulursunuz? Araçlar ve Veri Tabanları.....	28
3.4. Derginin Amaç ve Kapsamını Okumak ve Anlamak.....	29
3.5. Dergi Analizi: Gönderim Öncesi Sistemik Değerlendirme.....	29

BÖLÜM

4

STRATEJİ 3

Makalenin Yapısını Kurmak

Örnek Makale Analizi, IMRAD Yapısı ve Şablon Oluşturma Stratejisi

---

4.1. Hedef Dergiden Üç Örnek Makale İndirin.....	38
4.2. Örnek Makaleleri Analiz Etme: Bölüm Bölüm İnceleme	39
4.3. Kendi Makalenizin Yapısını Oluşturma (Şablon Çıkarma).....	41
4.4. Yazmaya Başlamadan Önce Yapılacaklar Listesi.....	42

BÖLÜM

5

STRATEJİ 4

Giriş Bölümünü Yazmak

CARS Modeli, Araştırma Boşluğu ve Akademik Yazım Stratejisi

5.1. Giriş Bölümünün Anatomisi: Huni Modeli.....	48
5.2. 10 Adımda Giriş Bölümü Modeli.....	50
5.3. Giriş Paragrafını Yazmak	51
5.4. Adım Adım Örnek Uygulama	52
5.5. Kuramsal Çerçeve Nereye Konur?	54
5.6. Araştırma Boşluğu ve Türleri	57
5.6.1. Araştırma Boşluğunun Tanımı ve Önemi.....	57
5.6.2. Araştırma Boşluklarının Gelecek Çalışmalara Yön Vermesi.....	57
5.6.3. Hakem Değerlendirmesinde Sık Karşılaşılan Araştırma Boşluğu Türleri.....	57
5.7. Araştırma Soruları ve Hipotezler Nasıl Yazılır?	58
5.7.1. Araştırma Soruları ve Hipotezler Arasındaki Fark.....	58
5.7.2. Araştırma Sorularının Formüle Edilmesi	58
5.7.3. Hipotezlerin Konumlandırılması ve Formüle Edilmesi.....	59
5.7.4. Hipotezlerin Dilsel Yapısı ve Retorik İşlevi.....	59
5.7.5. Hipotezlerin Araştırma Sorularıyla İlişkisi.....	60
5.8. Tezden Makaleye Dönüşüm: Önemli Noktalar.....	61

BÖLÜM

6

STRATEJİ 5

Analiz ve Sentez Stratejileri**Tematik Gruplandırma, Argüman-Kanıt-Sonuç ve Eleştirel Sentez**

6.1. Tezdeki 30 Sayfalık Literatürü 2 Paragrafa Nasıl Sığdırırsınız?	68
6.2. Tematik Gruplandırma ve Literatür Sentezi	69
6.2.1. Literatür Sentezinin Temel Unsurları	69
6.2.2. Literatür Sentezi Nasıl Yapılır?.....	69
6.3. Sentezde Argüman-Kanıt-Sonuç Yapısı	69
6.4. Atıf Yönetimi: Hangi Çalışmalara Atıf Vermelisiniz?	71
6.5. Örnek: 30 Sayfalık Literatürden 2 Paragraflık Özet Çıkarma	72

BÖLÜM

7

STRATEJİ 6

Kuramsal Çerçeveyi Yapılandırmak**Kuramsal Yönelim, Araştırma Paradigması ve Tezden Makaleye Geçiş Stratejisi**

7.1. Kuramsal Çerçeve ve Kavramsal Çerçeve Arasındaki Farklar	80
7.2. Kuramsal Çerçevenin Temel Bileşenleri	81
7.3. Kuramsal Çerçevenin Araştırma Tasarımını Yönlendirmesi	82
7.4. Güçlü ve Zayıf Kuramsal Çerçeve	83
7.5. Tezden Makaleye: Kuramsal Çerçeveyi Sadeleştirme Stratejileri	84

BÖLÜM

8

STRATEJİ 7

Yöntem Bölümünü Yapılandırmak**Araştırma Modeli, Örneklem, Geçerlik-Güvenirlik ve Metodolojik Şeffaflık**

8.1. Yöntem Bölümünün Temel Unsurları	94
8.2. Örneklem, Veri Toplama ve Araçların Özlü Sunumu	95
8.3. Geçerlik ve Güvenirlik: Ölçme Kalitesini Belgeleme.....	96
8.4. İstatistiksel veya Analitik Yöntemlerin Sistemik Sunumu	97
8.5. Uzun Yöntem Bölümünü Kısaltma Stratejileri.....	98
8.6. Yöntem Bölümünde Sık Yapılan Hatalar.....	99
8.7. Örnek: Uzun Bir Yöntem Bölümünün Kısaltılması.....	100

BÖLÜM

9

STRATEJİ 8

Bulguları Sunmak**Nesnellik, İstatistiksel Raporlama ve Görsel Araçlarla Sistematik Sunum**

9.1. Bulgular Bölümünün Altın Kuralları.....	108
9.2. Tablo ve Şekillerin Etkili Kullanımı.....	109
9.3. Hipotez Test Sonuçlarının Sunumu.....	110
9.4. İstatistiksel Sonuçların Metin İçinde Sunumu.....	111
9.5. Etkili ve Etkisiz Bulgu Sunumu.....	115

BÖLÜM

10

STRATEJİ 9

Tartışma ve Sonuç Bölümünü Yazmak**Bulgulardan Yoruma: Akademik Tartışma Yazım Stratejisi**

10.1. Tartışma Bölümünün Temel İşlevleri ve Önemi.....	122
10.2. Tartışma Bölümünün Temel Bileşenleri.....	123
10.2.1. Bulguların Yorumlanması ve Araştırma Sorularıyla İlişkilendirilmesi.....	123
10.3. Bulguların Mevcut Literatürle İlişkilendirilmesi.....	123
10.4. Çalışmanın Sınırlılıklarının Dürüstçe İfade Edilmesi.....	124
10.5. Kuram ve Uygulamaya Yönelik Çıkarımların Sunulması.....	125
10.5.1. Gelecek Araştırma Önerilerinin Yapılandırılması.....	125
10.6. Tartışma Bölümü Yazımında Yapısal Stratejiler.....	125
10.6.1. Düzenleme.....	125
10.6.2. Dil ve Üslup Stratejileri.....	126
10.7. Tartışma Bölümünde Sık Karşılaşılan Hatalar.....	126
10.8. Disiplinlerarası Farklılıklar ve Kültürel Etkiler.....	127
10.9. Tartışma Bölümü Yazımında Yapay Zekâ Kullanımı ve Etik Sorumluluklar.....	128

BÖLÜM

11

STRATEJİ 10

**Editör, Hakem ve Etik Süreçleri
Yönetmek**

11.1. Editörlük Süreci: Ön Değerlendirme ve Masa Reddi Kararları	138
11.2. Hakemlik Süreci: Değerlendirme Kriterleri ve Yazar-Hakem Etkileşimi	139
11.2.1. Hakemlerin Temel Beklentileri ve Değerlendirme Ölçütleri	139
11.2.2. Yazar-Hakem Etkileşimi ve Revizyon Süreci	139
11.3. Etkili Akademik İletişim: Editörlerle Yazışma ve Ön Yazı (Cover Letter) Hazırlama	140
11.4. Akademik Yayıncılıkta Etik İlkeler ve Yapay Zekâ Kullanımı	141
11.4.1. Q1 Dergilerinde Yayın İçin Temel Etik Normlar	141
11.5. Üretken Yapay Zekânın (ÜYZ/GeNAI) Akademik Yazımda Etik Boyutları	142
11.6. Revizyon Mektubu (Response To Reviewers) Hazırlama Stratejileri	143
KAYNAKÇA	151

Tezden Makaleye Giriş

Akademik Kimlik ve Yayın Sürecine Bakış

✓ BU BÖLÜMÜ TAMAMLADIKTAN SONRA

- 1 Tezden makaleye dönüşüm sürecinin akademik gelişimdeki rolünü açıklayabileceksiniz.
- 2 Tez ile makale arasındaki temel farkları ayırt edebileceksiniz.
- 3 Yayın yapmanın akademik görünürlük ve kariyer etkisini değerlendirebileceksiniz.
- 4 Geçiş sürecinin teknik ve stratejik boyutlarını analiz edebileceksiniz.
- 5 Bu kitabı kendi yazma sürecinize uyarlayarak etkin biçimde kullanabileceksiniz.

BÖLÜM İÇERİĞİ

- Tezden makaleye dönüşüm süreci
- Akademik kimlik gelişimi
- Yayın yapmanın önemi
- Tez ve makale farkları
- Yayın sürecinin zorlukları
- Akademik görünürlük ve kariyer

ANAHTAR KAVRAMLAR

- Akademik Makale
- Yayın Süreci
- Akademik Kimlik
- Görünürlük
- Bilimsel Katkı
- Hakem Süreci
- Yazma Stratejisi

BÖLÜMÜN ANA FİKİRİ

Tez, savunmadan sonra rafta kalan bir son ürün değil; iyi planlandığında birden fazla yayın üretimi potansiyeli taşıyan bir başlangıç metnidir. Bu geçiş hem teknik hem de stratejik bir yazma sürecidir.

TEZİ TANI
Potansiyelini gör

KİMLİĞİ GELİŞTİR
Araştırmacı ol

STRATEJİ KUR
Odakla ve seç

YAYINLA
Görünür ol